

1. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I): Протокол, Міжнародний документ від 08.06.1977 р. № 995_199. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199#o273 (дата звернення: 20.02.2023).

2. Про поводження з військовополоненими: III Женевська конвенція, Міжнародний документ від 12.08.1949 р. № 995_153. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_153#o171 (дата звернення: 20.02.2023).

3. Kalshoven F. International humanitarian Law and violation of medical neutrality: F. Kalshoven. Reflections on the Law of War: Collected Essays. Leiden, Netherlands and Boston. MA, 2007. P. 1002.

УДК 342.951+342.78
DOI: 10.31733/17-03-2023-285-287

Микола ШВЕЦЬ
студент ННІ права та інноваційної освіти
Науковий керівник:
д.ю.н., проф. **Василь ІЛЬКОВ**
*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ВОЄННОГО СТАНУ

Зміст правового режиму воєнного стану, порядок його введення та скасування, правові засади діяльності органів державної влади, військового командування, військових адміністрацій, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій в умовах воєнного стану, гарантії прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб, визначено Законом України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 р. № 389-VIII (далі – Закон № 389). Правовою основою введення воєнного стану є Конституція України, цей Закон та Указ Президента України про введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях, затверджений Верховною Радою України.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Дане питання вичали в працях А. В. Басов, С. О. Кузніченко, В. М. Комарницький та ін.

Виклад основного матеріалу. У правовій літературі під «режимом» розуміють доволі різні явища правової дійсності, зокрема, як режим розглядається законність, порядок організації механізму правового регулювання, спосіб або сукупність способів правового регулювання, юридико-технічний інститут, що охоплює сукупність правових і організаційно-технічних заходів тощо [1, с. 8].

Під адміністративно-правовим режимом розуміється певне поєднання адміністративно-правових засобів регулювання, опосередковане централізованим порядком, імперативним засобом юридичного впливу, який виявляється в тому, що суб'єкти правовідносин займають юридично нерівні позиції. Іншою є думка Ю.А. Тихомирова. На його розуміння, адміністративно-правові режими становлять окремий вид регулювання, у межах якого створюється й використовується певна комбінація юридичних, організаційних та інших засобів для забезпечення того чи іншого державного стану. Більше того, розглядувані режими характеризуються особливим порядком діяльності суб'єктів права в різних сферах державного життя, спрямованих на цільову й функціональну діяльність цих суб'єктів на тих ділянках, де потрібні додаткові засоби для підтримання необхідного державного стану [2, с. 6].

Відповідно, зміст правового режиму галузі адміністративного права (галузевий правовий режим) визначається її предметом регулювання та особливостями побудови і реалізації адміністративно-правових юридичних конструкцій. При цьому в межах галузі існує велика кількість адміністративно-правових режимів, що пов'язані з окремим специфічними умовами (ситуаціями) в державній діяльності чи суспільному житті та базуються, залежно від мети регулювання і інших особливостей правовідносин, на різних типах юридичних конструкцій, використовують специфічні поєднання

адміністративно-правових засобів. У той же час, галузева належність, єдність предмету, методу, принципів адміністративного права надають різним адміністративно-правовим режимам спільних рис.

В літературі, зокрема, вказується на те, що встановлюються такі режими у сфері діяльності публічної адміністрації у зв'язку з виконанням владними органами своїх обов'язків щодо забезпечення публічних інтересів; переважають у режимних правилах забороняючі і зобов'язуючі адміністративно-правові норми, які обмежують загальну правосуб'єктність фізичних та юридичних осіб; більшість таких норм може бути реалізована лише через правозастосування шляхом видання індивідуальних правових актів; при регулюванні відносин з приводу додержання режимних правил застосовується адміністративно-правовий метод; порушення правил режиму тягне за собою заходи відповідальності.

Крім того, до ознак адміністративно-правових режимів слід віднести мету їх встановлення, що найзагальнішим чином може бути визначена як забезпечення публічних інтересів шляхом реалізації та захисту прав громадян, створення нормальних умов для функціонування громадянського суспільства й держави [1, с. 9].

Указом Президента України від 24.02.2022р. №64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», в зв'язку з збройною агресією РФ на всій території України було введено воєнний стан. Незважаючи на те, що воєнний стан на території нашої держави вже запроваджувався (вводився указом Президента №290/2018 від 26.11.2018 року на території 10 областей України в зв'язку з військовим конфліктом між РФ і Україною у Керченській протоці), правниками не було приділено достатньої уваги відповідності положень законів України, які регулюють відносини в умовах воєнного конфлікту, зокрема і норм закону «Про правовий режим воєнного стану», Конституції України, не вивчено застосування такого правового інструменту реакції держави на загрозу суверенітету і територіальній цілісності України, як введення режиму воєнного стану і проблеми пов'язані з його впровадженням [3, с. 6].

У ст. 64 Конституції України визначено, що конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України. Але в умовах введення воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень.

Однією з підстав правомірного обмеження прав людини є введення воєнного стану в державі або в окремих її місцевостях. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» воєнний стан – це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози та забезпечення національної безпеки, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [2, с. 7].

Таким чином виникла ситуація, коли з однієї сторони Законом України «Про правовий режим воєнного стану» та іншими законами обмежуються права громадян в період дії воєнного стану, шляхом запровадження комендантської години, трудової повинності, введення військово-транспортного обов'язку, запровадження обов'язкової евакуації, примусового відчуження або вилучення майна, заборони переміщення військовозобов'язаних і їх виїзду за кордон та інші. А з іншої сторони, згідно Конституції України громадянам державою гарантується право на життя, повага до їх гідності, право на свободу і недоторканість, які виключають будь-яке насильство над людиною і поводження з нею, яке принижує її гідність, і які згідно ст.64 Конституції України не можуть бути обмежені навіть в умовах воєнного стану [3, с. 7].

Висновки. Таким чином воєнний стан – це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози та забезпечення національної безпеки, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень.

1. Завгородня В.М. Категорія «адміністративно-правовий режим» у понятійному апараті адміністративного права. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/57792/7/Zavhorodnia_Katehoriia_Administratyvno_pravovyi_rezhym.pdf;jsessionid=6A45162818509749142520C88BA13FDC (дата звернення: 05.12.2022).

2. Солодовникова А.Д. Правомірність обмеження права людини на працю в умовах запровадження адміністративно-правового режиму воєнного стану. International Scientific Journal "Internauka". URL: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/15581677373463.pdf> (дата звернення: 05.12.2022).

3. Коренцов О.І. Деякі проблеми правового регулювання адміністративно-правових відносин в умовах дії воєнного стану. Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2022. URL: <http://surl.li/dxwxk> (дата звернення: 05.12.2022).

УДК 342.951+351.74

DOI: 10.31733/17-03-2023-287-288

Тамара ЧУРЛОВА

курсант факультету підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності

Науковий керівник:

ст. викл. **Олександр ЗАХАРЧЕНКО**

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ПРЕВЕНТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА БЕЗПЕКОВІ ІНІЦІАТИВИ ПОЛІЦІЇ У НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА МІЖНАРОДНОМУ ВИМІРАХ. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПОРЯДКУ

Профілактичні заходи проводяться органами внутрішніх справ щодо попередження та недопущення правопорушень, дотримання положень законів про дітей та інших нормативно-правових актів, а також проведення профілактичних оглядів, що забезпечують безпеку дорожнього руху, транспорту, захисту прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, боротьби зі злочинністю, організації дозвільної системи, запобігання та ліквідації насильства в сім'ї та ін. Якщо підійти до значення слова «профілактика» (походить від латинського слова запобігання), то воно означає «попередження» — попереджає, запобігання злочинів.

Відповідно до закону профілактичні заходи - це профілактичні та інші заходи, спрямовані на попередження злочинності та інших злочинів. Іншими словами, профілактичні заходи можна пов'язати з профілактичними діями поліції. У статті 31 Закону про Національну поліцію України зазначено, що таких заходів передбачено одинадцять: перевірка документів особи; опитування особи; поверхневий огляд; зупинити машину; вимога залишити місце та обмежити доступ до зазначеної території; обмеження пересування особи, транспортних засобів або іншого володіння предметом; проникнення в житло чи інше володіння особи; перевірка дотримання вимог системи уповноважених органів внутрішніх справ; використання технічних пристроїв і технічних засобів з функціями фото- і кінозйомки, відеозапису, фото- і кінозйомки, відеозапису; перевірка дотримання встановлених законодавством обмежень щодо осіб, підконтрольних адміністративному порядку, та інших категорій осіб; поліцейське піклування. [1]

Вивчаючи міжнародний досвід європейських країн у проведенні профілактичних заходів, можна сказати, що в одних країнах акцент робиться на розширенні повноважень поліції, в інших – на максимальній взаємодії з громадянами та участі у здійсненні окремих заходів поліцейських службових функцій, інші ще не мають. Концепція та метод профілактики не настільки розроблені, як у відділах поліції. Прикладом такої співпраці між поліцією Великобританії та громадськістю для підтримки миру та підвищення рівня безпеки в цивільних районах є результат проекту «Сусідське спостереження» . по-перше, органи для яких функція охорони публічного порядку є другорядною ; По-друге, громадянам надається право охороняти громадський порядок, тобто припиняти злочини і